

Втім, навіть у цьому випадку, це не означатиме зникнення потреби в економічній інформації про діяльність підприємств і організацій.

Більше того, з цього приводу П. Друкер зазначав, що у XXI столітті критично важливим є не розвиток інформаційних технологій, а радикальна зміна традиційної інформаційної системи — бухгалтерського обліку.

На жаль, принципово нових концепцій бухгалтерського обліку досі немає.

Зміна вектору теоретичних досліджень на Заході з нормативних на позитивні не сприяла створенню інноваційних базових теорій бухгалтерського обліку, оскільки ці дослідження проводяться в межах існуючої парадигми.

У свою чергу, вітчизняна облікова думка значною мірою перебуває під впливом теоретичних основ радянського бухгалтерського обліку (предмет, вісім елементів методу тощо) і продукує переважно неконструктивні теоретичні твердження нормативного характеру.

У межах існуючої парадигми вирішити проблеми актуальності облікової інформації неможливо. Тому у XXI столітті бухгалтерський облік остаточно втратить своє значення для управління і буде орієнтованим винятково на забезпечення податкових розрахунків.

У подальшому, заміна прибутку іншим об'єктом оподаткування призведе до завершення життєвого циклу бухгалтерського обліку, проте окремі його елементи упродовж певного часу ймовірно використовуватимуть у інформаційних системах нового покоління.

УДК 657

**Світлана Головацька,**  
к.е.н., доцент, доцент кафедри  
бухгалтерського обліку,  
Львівський торговельно-економічний університет

## **БЮДЖЕТУВАННЯ У СИСТЕМІ КОНТРОЛІНГУ ВИТРАТ ПІД- ПРИЄМСТВА: ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ І ПРАКТИКИ**

Функціонування контролінгу надає інформацію, важливу для: визначення стратегії та планування майбутніх процесів і результатів діяльності підприємства; контролю за поточною ді-

яльністю; оптимізації витрат; оцінки ефективності діяльності; зниження суб'єктивності в процесі прийняття управлінських рішень. Контролінг переводить управління підприємством на якісно новий рівень, інтегруючи, координуючи і спрямовуючи діяльність підприємства на досягнення оперативних і стратегічних цілей.

Основою концепції контролінгу є прагнення забезпечити успішне функціонування організаційної системи підприємства в довгостроковому періоді шляхом: адаптації стратегічних цілей до змін зовнішнього середовища; погодження оперативних планів зі стратегічним планом розвитку організаційної системи; координації та інтеграції оперативних планів по бізнес-процесам; створення системи забезпечення менеджерів інформацією для різних рівнів управління в оптимальні періоди часу; створення системи контролю над виконанням планів, корегування їх змісту та строків реалізації; адаптація організаційної структури управління підприємством з метою підвищення її гнучкості та здатності швидко реагувати на змінні вимоги зовнішнього середовища.

Основними принципами контролінгу витрат є: застосування системного підходу до управління витратами; взаємозв'язок окремих елементів підсистем із завданнями системи загалом; відповідність системи обліку завданням управління витратами; аналіз і виявлення альтернативних шляхів досягнення мети; повнота та аналітичність інформації щодо рівня витрат; застосування ефективних методів зниження витрат; стимулювання і мотивація працівників до зниження витрат; оцінка і контроль результатів діяльності підрозділів; забезпечення та реалізація останніх досягнень економіки, математики та практики для подальшого вдосконалення.

Необхідність упровадження системи бюджетування витрат на вітчизняних підприємствах можна обґрунтувати за допомогою таких факторів: у сучасних умовах у багатьох підприємств виникла необхідність знаходити внутрішні резерви зниження витрат, обґрунтувати оптимальний рівень витрат фінансових коштів, оптимізації податкової політики й інших завдань, пов'язаних з удосконаленням системи управління підприємством.

Метою бюджетування витрат є: забезпечення поточного планування; забезпечення координації, кооперації і комунікації підрозділів підприємства; обґрунтування витрат центрів відповідальності і підприємства в цілому; створення основи для оцінки і контролю виконання прогностичних планів підприємства; встанов-

лення персональної відповідальності менеджерів за дотримання виконання бюджетів.

Обов'язковими етапами бюджетування підприємств є: аналіз виконання показників бюджету за попередні бюджетні періоди; аналіз фінансових показників діяльності підприємства за попередні звітні періоди; складання бюджету з урахуванням кошторисних показників та інформації про виконання бюджету за попередні періоди, а також можливих змін у діяльності підприємства в майбутньому; затвердження бюджету, у результаті якого бюджет стає обов'язковим до виконання для відповідних підрозділів і їх працівників; виконання бюджету з відстеженням точності його складання та виконання; здійснення контролю за виконанням бюджету та аналіз результатів контролю; коригування бюджету чи діяльності підприємства з метою узгодження бюджетних і фактичних показників.

Алгоритм процесу управління витратами на основі контролю за відхиленнями передбачає: розрахунок рівня витрат за складовими; зіставлення нормативного показника рівня витрат із фактичним; формування звіту щодо відхилень для керівника підприємства та керівників підрозділів із відокремленням пріоритетності питань; визначення причин відхилень та їх взаємозв'язок між підрозділами; формулювання і розгляд пропозицій керівників підрозділів щодо запобігання негативним відхиленням.

Система бюджетного контролю витрат підприємства як процесу зіставлення фактичних результатів із бюджетними, аналізу відхилень і внесення необхідних коректив включає такі організаційні етапи: ідентифікація фактичних даних виконання бюджетів; виявлення відхилень при виконанні затверджених бюджетів; класифікація виявлених відхилень; аналіз відхилень і розроблення пропозицій щодо їх усунення та вдосконалення процесу бюджетування; підвищення ефективності використання ресурсів підприємства.

Отже, облік і аналіз відхилень є дієвим інструментом контролю за витратами, способом їх оптимізації, базовим елементом системи обліку витрат за місцями виникнення та центрами відповідальності. Контроль за відхиленнями дає можливість виявити відхилення фактичних від достатніх рівнів витрат підприємства та його складових, а також дає можливість з'ясувати причини їх виникнення. Таким чином, використання системи управління за відхиленнями дозволяє істотно скоротити обсяг інформації для керівника підприємства та підвищити якість прийняття управлінських рішень.

## Список використаних джерел

1. Адаменко Т.М. Особливості стратегічного управління затратами підприємства / Т.М. Адаменко // Економіка. Менеджмент. Підприємництво. — 2011. — № 23(II). — С. 100–106.
2. Колісник Г.М. Складові системи управління витратами підприємницьких структур [Електронний ресурс] / Г.М. Колісник // Економічний вісник університету. — 2011. — № 17. — Режим доступу до журн.: [http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc\\_gum/evu/2011\\_17\\_2/Kolisnuk.pdf](http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/evu/2011_17_2/Kolisnuk.pdf)
3. Костецька Н.І. Стратегічне управління витратами як засіб забезпечення конкурентоспроможності підприємства / Н.І. Костецька, М.І. Хопчан // Всеукраїнський науково-виробничий журнал. Інноваційна економіка. — 2012. — № 5. — С. 81–86.
4. Леонов Я.В. Система управління витратами як фактор підвищення конкурентоспроможності [Електронний ресурс] / Я.В. Леонов // Бюлетень Міжнародного Нобелівського економічного форуму. — 2010. — № 1(3). Том 2. — Режим доступу до журн.: [http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc\\_Gum/bmnef/2010\\_1\\_2/24.pdf](http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/bmnef/2010_1_2/24.pdf)
5. Партин Г.О. Управління витратами підприємства: концептуальні засади, методи та інструментарій : монографія / Г.О. Партин. — К. : УБС НБУ, 2008. — 219 с.

УДК 657

**Олена Гончаренко,**  
к.е.н, доцент, докторант,  
ДВНЗ «Університет банківської справи»

### ОБЛІКОВА ІНФОРМАЦІЯ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ДОВІРИ ДО НЕБАНКІВСЬКИХ ФІНАНСОВИХ УСТАНОВ

Трансформація інфраструктури національного ринку фінансових послуг, обумовлена змінами ринкового середовища, призвела до активізації діяльності небанківських фінансових установ та актуалізації питань, пов'язаних з їх розвитком.

Напрями розвитку небанківських фінансових установ напряму залежать від існуючих на сьогодні проблем їх функціонування. Сектор небанківських фінансових установ в Україні залишається дуже фрагментарним з низькою капіталізацією, що спричинено нестабільними умовами ведення бізнесу, незахищеністю права власності та низьким рівнем корпоративного управління.

Більшість науковців виокремлюють дві групи проблем функціонування небанківських фінансових установ України: внутрішні та зовнішні: